

Enheten för kommunikation
och brottsförebyggande arbete

Ert dnr
Ju2021/03715

Dnr
EBM2021-874

Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Angående betänkandet Vågar till ett tryggare samhälle (SOU 2021:85)

Ekobrottsmyndigheten lämnar härmed sitt yttrande över rubricerat betänkande.

Ekobrottsmyndigheten tillstyrker utredningens förslag, men vill lämna följande synpunkter.

Övergripande synpunkter

Ekobrottsmyndigheten instämmer i de förslag som lämnas, men anser att kommittén inte tillräckligt beaktat de utmaningar som föreligger avseende den ekonomiska brottsligheten och hur den interagerar med annan typ av brottslighet. En sådan analys är särskilt viktig, eftersom den ekonomiska brottsligheten utgör en central del av den organiserade brottsligheten. I den myndighetsgemensamma lägesbilden av den organiserade brottsligheten 2021¹ framhålls vikten av att prioritera arbetet mot och höja kunskapen om vinstdrivande brottslighet som riktas mot staten där företag används som brottsverktyg. Genom ökad förmåga att agera mot den ekonomiska brottsligheten får samhället ökade möjligheter att också motverka annan brottslighet. Det handlar om att göra det svårare för kriminella att använda företag som fasad när de begår brott och tvätta pengar från brottsvinster.

2.3 Fortsatt internationalisering av samhället och brottsligheten

Ekobrottsmyndigheten delar bilden av att det skett en ökad internationalisering av samhället och brottsligheten och att detta utgör en kriminalpolitisk utmaning. Myndigheten vill också poängtera de svårigheter som det innebär att utreda ekonomisk brottslighet och återföra brottsvinster. Då samhället och brottsligheten blivit alltmer global innebär det att bankkonton och företag i andra länder används som en del i den ekonomiska brottsligheten, vilket ställer krav på ökad förmåga att samverka med andra länders rättsväsenden och myndigheter samt finansiella institut.

2.4 Fortsatt digitalisering av samhället och brottsligheten

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens bedömning att digitaliseringen utgör en kriminalpolitisk utmaning som behöver uppmärksammas samt att den leder till ökade möjligheter till anonymitet för den som begår brott och medför svårigheter att upptäcka och utreda brott. Myndigheten vill tillägga att digitaliseringen utgör särskilda utmaningar vad gäller bekämpningen av den ekonomiska brottsligheten. Digitala betalningslösningar och virtuella valutor gör det enklare att snabbt flytta stora summor pengar, inte bara mellan individer och företag, utan också mellan länder. Digitaliseringen förenklar för den som begår brottsliga handlingar att fjärma sig från brottsvinster och leder till ökad anonymitet för den som begår ekonomisk brottslighet.

¹ Myndighetsgemensam lägesbild organiserad brottslighet 2021, Polismyndigheten A562.287/2021. Se även Ekobrottsmyndighetens lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige, 2020.

Digitaliseringen av finansmarknaden utgör en utmaning som Ekobrottsmyndigheten bedömer behöver beaktas särskilt vid utformningen av framtidens kriminalpolitik. Att handeln med finansiella instrument till största delen sker digitalt har ökat tillgängligheten och medfört att fler personer än tidigare har tillgång till den. Digitaliseringen gör det också möjligt att enkelt och snabbt genomföra transaktioner och handla på den globala värdepappersmarknaden. Den ökade tillgängligheten har lett till att fler personer än tidigare handlar med finansiella instrument och riskerar att utsättas för brott. En särskild risk finns för småsparare, t ex pensions sparare, och personer med begränsad kunskap om värdepappersmarknaden som är ovana att hantera den här typen av instrument, i synnerhet när innovationer införs. Det ställer särskilda krav på samhället att motverka möjligheterna för kriminella att använda det finansiella systemet för att begå ekonomisk brottslighet.

2.8 Ekonomisk och organiserad brottslighet riktad mot välfärdssystemet

Ekobrottsmyndigheten delar den bild som utredningen lägger fram under avsnitt 2.8. Myndigheten vill också peka på att den ekonomiska brottsligheten inte bara innebär att samhället går miste om stora intäkter för att finansiera den gemensamma välfärden, utan att den även får andra samhällsliga konsekvenser. Den ekonomiska brottsligheten får till följd att illegala medel kan integreras i den legala ekonomin och snedvrider konkurrensen så att seriösa näringsidkare har svårt att överleva.

Utredningen hänvisar på s. 67 i Ekobrottsmyndighetens lägesrapport från 2016 till uppgiften att merparten inkomna ärenden till Ekobrottsmyndigheten utgjordes av enklare fall där tidigare ostraffade småföretagare gjort sig skyldiga till brott på grund av okunskap, slarv eller annan oaktsamhet. Här vill Ekobrottsmyndigheten förtydliga att även om antalet mångdärenden enligt myndighetens årsredovisning för 2021 uppgått till cirka 40 procent av det totala antalet inkomna ärenden, har kostnaden för att hantera dessa ärenden utgjort endast 3,7 procent av myndighetens samlade kostnader för utredning och lagföring. De särskilt krävande ärendena står för 42 procent av kostnaderna². Det är således på projektärenden och särskilt krävande ärenden som myndighetens lägger den absoluta merparten av sina resurser.

4. Brottslighetens struktur och utveckling

Ekobrottsmyndigheten delar utredningens bedömning att det är behäftat med stor osäkerhet att utifrån brottsstatistik göra uppskattningar om brottslighetens verkliga omfattning och utifrån denna göra prognoser om den framtida utvecklingen. Detta gäller inte minst den ekonomiska brottsligheten. Vid ekonomisk brottslighet är det ofta staten eller företag, inte enskilda, som är brottsoffer. Det gäller t.ex. brott som innebär att medel undandras staten genom momsbedrägerier och lönegarantibedrägerier samt pengar från brottsvinster som tvättas via näringsverksamhet och integreras i det legala systemet. Denna typ av brottslighet framkommer inte i självskattningsstudier och trygghetsundersökningar, utan statistiken är helt beroende av de kontrollsystem genom vilka denna brottslighet upptäcks. Ekobrottsmyndigheten ser således behov av att skapa ökade förutsättningar för att följa upp och analysera ekonomisk brottslighet genom att exempelvis utveckla brottsstatistiken och öka analyskapaciteten hos de rättsvårdande myndigheterna. Ekobrottsmyndigheten ser positivt på de omfattningsstudier gällande felaktiga utbetalningar från välfärdssystemet som ska

² Se Ekobrottsmyndighetens årsredovisning 2021, s 25 och s 36.

samordnas av Ekonomistyrningsverket, men anser att dessa behöver omfatta ett bredare perspektiv på ekonomisk brottslighet.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Monica Rodrigo. I ärendets slutliga handläggning har rättschefen Gabriella Loman och stabschefen Ann Lemne deltagit. Brottsförebyggande specialisten Sara Persson har varit föredragande.

Monica Rodrigo

Sara Persson

Expedition till
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia till
ju.krim@regeringskansliet.se
ju.da@regeringskansliet.se